

Utlåtande 2013:110 RI (Dnr 125-849/2013)

Nytt ram- respektive konsortialavtal och ny bolagsordning avseende AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad ("Fortum Värme")

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Nytt ram- respektive konsortialavtal avseende AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad ("Fortum Värme") godkänns.
2. Bolagsordning för AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad (Org.nr 556040-6034) godkänns, enligt bilaga till utlåtandet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Stadsdirektören får i uppdrag att förbereda och genomföra de förändringar som beskrivs i ramavtalet avseende AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad verksamhet, i syfte att det nya konsortialavtalet ska kunna träda ikraft.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad ("Fortum Värme") ägs idag till 9,9 % av Stockholm stad ("Staden") och till 90,1 % av Fortum. Staden har dock preferensaktier, som ger 50 % av det ekonomiska utbytet och 50 % av inflytandet (50 % av styrelseledamöterna och 49,9 % av rösterna på bolagsstämman). Därutöver innehar Staden teckningsoptioner, vilka berättigar till teckning av det antal stamaktier i Fortum Värme som krävs för att Staden

ska erhålla 50 % ägarandel, dvs. lika kapitalandel samt lika röstandel som Fortum på bolagsstämman och i styrelsen.

Formerna för samarbetet mellan Staden och Fortum regleras i ett konsortialavtal, daterat den 27 februari 2002. Fortum har sagt upp konsortialavtalet till upphörande den 31 december 2015, i enlighet med gällande villkor. Som en konsekvens av uppsägningen kommer Staden att utnyttja sina tecknings-optioner. Det medför att parterna får 50 % vardera av det ekonomiska utbytet och bolagsinflytandet.

Det nya konsortialavtalet och den nya bolagsordningen har som uppgift att reglera ägarnas ömsesidiga rättigheter och skyldigheter avseende det fortsatta ägandet och förvaltningen av Fortum Värme. Ramavtalet har däremot som uppgift att reglera de åtgärder som är nödvändiga för att åstadkomma övergången från nu gällande konsortialavtal till det nya konsortialavtalet.

Under följande rubriker i ärendet beskrivs de väsentliga skillnaderna i gällande konsortialavtal från 2002, avseende Fortum Värme, och förslaget till nytt konsortialavtal.

- Ägande
- Bolagsstyrning
- Konfliktlösningstrappa
- Tillsättning och avsättning av VD
- Finansiering
- Lojalitet
- Överlåtelse av andel
- Avtalstid

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Fortum Värme och dess verksamhet är av central betydelse för Stockholm och för stadens invånare. Genom ett aktivt ägande i bolaget förvaltar staden en viktig del av regionens infrastruktur. Något som skapar en tydlig långsiktighet i förhållande till Fortum Värmes kunder.

Stadens nuvarande ägandeandel om 9,9 procent ger tack vara preferensaktier 50 procent av inflytandet. Att i samband med det nya konsortieavtalet utnyttja de teckningsoptioner som staden innehar medför att

parterna får 50 procent vardera av det ekonomiska utbytet och bolagsinflytandet. Något som skapar ytterligare styrka och långsiktighet. Jag föreslår därför att kommunfullmäktige godkänner det nya ram- respektive konsortialavtalet.

Bilagor

1. Bolagsordning för AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad (Org.nr 556040-6034)
2. Ramavtal och konsortialavtal, SEKRETESS, finns hos Stockholms Stadshus AB

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Nytt ram- respektive konsortialavtal avseende AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad ("Fortum Värme") godkänns.
2. Bolagsordning för AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad (Org.nr 556040-6034) godkänns, enligt bilaga till utlåtandet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Stadsdirektören får i uppdrag att förbereda och genomföra de förändringar som beskrivs i ramavtalet avseende AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad verksamhet, i syfte att det nya konsortialavtalet ska kunna träda ikraft.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 4 september 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulrika Gunnarsson

Särskilt uttalande gjordes av Karin Rågsjö (V) enligt följande.

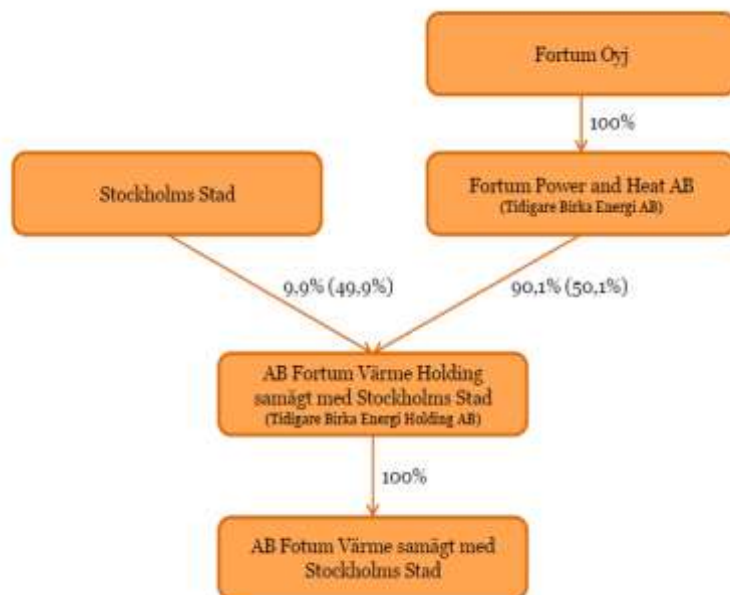
Det är bra att staden utnyttjar sin option enligt gällande avtal när man nu tecknar ett nytt ram- respektive konsortieavtal avseende AB Fortum Värme Holding med Fortum. Vi ser detta som ett led i att på sikt köpa loss hela Fortum värme från Fortum för att säkra stockholmarnas kontroll över fjärrvärmenätet i staden och därigenom själva kunna styra Fortum värme och snabbare ställa om till ett fossilfritt värmeverk och öppna upp för att släppa in mindre aktörer med förnybar energi i stadens fjärrvärmenät.

Det är av stor vikt att staden själv äger infrastrukturen precis som man gör med stadens fibernät genom Stokab och själva kan styra den framtida utvecklingen.

ÄRENDET

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad ("Fortum Värme") bildades i samband med att finska Fortum Oyj ("Fortum") förvärvade Stockholm stads ("Stadens") aktier i Birka Energi. Då Staden ville behålla ett oförändrat engagemang i värmeverksamheten även efter överlåtelsen förvärvade Staden 50 % av aktierna i Birka Värme Holding (nuvarande Fortum Värme). Via det helägda operativa dotterbolaget AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad, bedriver Fortum Värme produktion, distribution och försäljning av fjärrvärme, fjärrkyla, el och gas.

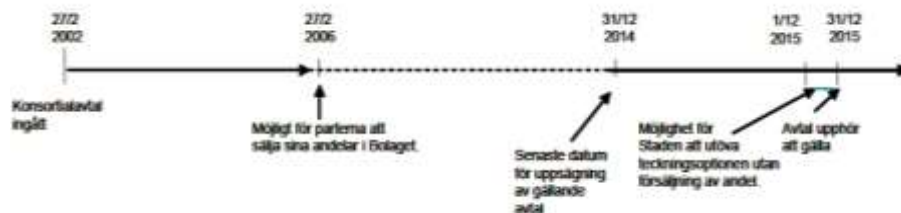
Fortum Värme ägs idag till 9,9 % av Staden och till 90,1 % av Fortum. Staden har dock preferensaktier, som ger 50 % av det ekonomiska utbytet och 50 % av inflytandet (50 % av styrelseledamöterna och 49,9 % av rösterna på bolags-stämman). Därutöver innehar Staden teckningsoptioner, vilka berättigar till teckning av det antal stamaktier i Fortum Värme som krävs för att Staden ska erhålla 50 % ägarandel, dvs. lika kapitalandel samt lika röstandel som Fortum på bolagsstämman och i styrelsen.

Bilden visar Fortum Värmes ägarstruktur

Formerna för samarbetet mellan Staden och Fortum regleras i ett konsortialavtal, daterat den 27 februari 2002. Fortum har sagt upp konsortialavtalet till upphörande den 31 december 2015, i enlighet med

gällande villkoren. Om avtalet inte hade sagts upp av någon av parterna senast 12 månader före avtalstidens utgång, hade det förlängts i ytterligare fem år.

Bilden visar det nuvarande konsortialavtalets legala förutsättningar

Staden kommer att i december 2015, utnyttja sina teckningsoptioner i samband med att konsortialavtalet upphör. Det innebär att Staden kommer att ha samma rättigheter och skyldigheter som Fortum efter 1 januari 2016. Parterna får därmed 50 % vardera av det ekonomiska utbytet och bolagsinflytandet.

Nuvarande avtal

Samägandet av Fortum Värme regleras av nedanstående avtal, vilka upprättades i samband med stadens avyttring av kvarvarande 50 % av aktierna i Birka Energi (nuvarande Fortum Power & Heat):

- ramavtal per den 5 november 2001,
- aktieöverlåtelseavtal per den 5 november 2001,
- konsortialavtal per den 27 februari 2002 (samt tilläggsavtal daterat och signerat den 27 december 2004).

Ramavtal

Ramavtalet fastställer ramen, förutsättningarna och principerna för överlåtelsen av Stockholms stads aktier i Birka Energi, etableringen av Fortum Värme, omstruktureringen av värmeverksamheten samt det fortsatta samarbetet inom Fortum Värme. Befintligt ramavtal omfattar följande huvudpunkter:

- Stadens försäljning av aktierna i Birka Energi,
- etablering av Fortum Värme,
- emission av aktier och teckningsoptioner,
- ägarbild efter transaktioner,
- villkor för genomförandet.

Aktieöverlåtelseavtal

Aktieöverlåtelseavtalet utgör underavtal till ramavtalet och syftar till att bekräfta överlåtelsen av Stadens aktier till Fortum.

Aktieöverlåtelseavtalet fastställer bl.a. köpeskillingen, tillträdet samt parternas garantier och åtaganden.

Konsortialavtalet

Konsortialavtalets avsikt är att Staden och Fortum långsiktigt ska samverka som jämbördiga parter. Avtalet reglerar i huvudsak avtalsparternas:

- ägande och inflytande,
- finansieringsansvar,
- VD-tillsättning,
- villkor vid överlåtelse av aktier,
- villkor vid utnyttjande av optioner.

Nuvarande konsortialavtals huvudpunkter är i sammandrag och utgör endast utdrag ur avtalet:

- Verksamheten ska drivas affärsmässigt, rationellt och effektivt samt uppnå stark miljöprofil.
- Styrelsen ska bestå av åtta ledamöter som representerar ägarna, varav parterna utser fyra vardera. Parterna utser ordförande för två år i taget. Ordförande har ej utslagsröst.
- Staden ska på grund av sitt deläggande i Fortum Värme medverka i finansiering av Fortum med 2 miljarder kr i uppskjuten köpeskillning (den uppskjutna köpeskillingen är numera reglerad) och med en finansieringsram om 2 747 MSEK.
- Staden kan säga upp finansieringen enligt ovan tidigast fyra år efter tillträdesdagen eller när man ej längre är aktieägare i Fortum Värme.
- Fortum Värmes kapitalbehov ska säkerställas via interna reverser, garanterade kreditlöften samt en checkräkningskredit från Fortum.
- Utdelning får inte ske i sådan omfattning att ägarna senare kan komma att behöva tillskjuta ytterligare kapital.
- Part som vill överlåta sina aktier ska underrätta den andre parten. Parterna ska därefter förhandla om eventuell överlåtelse.

Utgångspunkt för överlåtelsen ska vara marknadsvärdet av parts andel, dvs. hälften av Fortum Värme's marknadsvärde. Nå ej överenskommelse inom 60 dagar har säljande part rätt att under en period om 90 dagar sälja aktierna till tredje part.

- Överlåtelse får endast ske av en parts hela andel i Fortum Värme.
- Ingen av parterna ska äga rätt att överlåta sina aktier i Fortum Värme förrän tidigast fyra år efter att konsortialavtalet trätt i kraft (dvs. tidigast den 27 februari 2006).
- Staden kan utöva sina teckningsoptioner under perioden 1 december 2015 t.o.m. 31 december 2015.
- Vid utnyttjande av teckningsoptionerna ska Stadens preferensaktier omvandlas till stamaktier samt att teckningsoptionerna ger rätt till nya stamaktier. Totalt kan 8 020 teckningsoptioner utnyttjas med en teckningskurs om 100 SEK per option, vilket innebär en total lösenkurs om 802 000 SEK. Fortum ska ersätta Staden för den totala lösenkursen.
- Konsortialavtalet gäller t.o.m. 2015. Säger inte någon av parterna upp avtalet 12 månader före avtalstidens utgång förlängs avtalet med fem år i taget med oförändrad uppsägningstid.

Förslag till nytt konsortialavtal

Fortum har sagt upp konsortialavtalet till upphörande den 31 december 2015, i enlighet med gällande villkor. Som en konsekvens av uppsägningen kommer staden att utnyttja sina teckningsoptioner i samband med att konsortialavtalet, rörande AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholm Stad, löper ut den 31 december 2015. Det medför att parterna får 50 % vardera av det ekonomiska utbytet och bolagsinflytandet.

Det nya konsortialavtalet och den nya bolagsordningen har som uppgift att reglera ägarnas ömsesidiga rättigheter och skyldigheter avseende det fortsatta ägandet och förvaltningen av Fortum Värme. Ramavtalet har däremot som uppgift att reglera de åtgärder som är nödvändiga för att åstadkomma övergången från nu gällande konsortialavtal till det nya konsortialavtalet.

Nedan beskrivs de väsentliga skillnaderna i gällande konsortialavtal från 2002, avseende Fortum Värme Holding, och förslaget till nytt konsortialavtal.

Ägande

Med gällande konsortialavtal har Staden idag 49,9 % av rösterna, 9,9 % av kapitalet och 50 % av utdelningen.

I samband med att det nya konsortialavtalet träder ikraft kommer staden att erhålla 50 % av såväl röster, som kapital och utdelning genom utövandet av teckningsoptioner och omvandling av preferensaktier till stamaktier.

I realiteten medför det ingen praktisk förändring, eftersom det nu gällande konsortialavtalet innehåller en omfattande enighetskatalog i viktiga frågor och beslut.

Bolagsstyrning

Bestämmelserna om bolagsstyrning har gjorts mer omfattande, inkluderat inrättandet av ett ersättningsutskott och ett finansutskott. Dessa utskott ska bl.a. bereda styrelsens beslut i löne- och ersättningsfrågor samt bereda bolagets finanspolicy, finansiering, riskhantering, etc. De båda utskotten ska bestå av fyra bolagsstämموالدا styrelseledamöter, VD och två ytterligare ledamöter nominerade av parterna. I ersättnings-utskottet ska även HR-chefen i bolaget ingå.

Syftet med de två tillkommande utskotten är att öka insynen i Fortum Värmes operativa verksamhet.

Konfliktlösningstrappa

Någon konfliktlösningstrappa finns inte i nuvarande konsortialavtal vid händelse av oenighet i styrelsen eller på bolagsstämma.

I det nya konsortialavtalet införs en konfliktlösningstrappa genom inrättandet av ett s.k. "ägarpresidium". I det fall styrelsen inte kan enas i en fråga, ska styrelsen hänföra frågan till ägarpresidiet bestående av koncernchefen för Fortum Oyj och Stadens finansborgarråd, med rätt för sådan person att delegera uppgiften, helt eller delvis.

I det fall inte heller ägarpresidiet kan enas föreskriver avtalet ingen särskild åtgärd, utan frågan ska anses ha förfallit.

Tillsättning och avsättning av VD

I det nuvarande konsortialavtalet nominerades VD av Fortum, om än efter konsultation med Staden.

I det nya konsortialavtalet måste samtliga stämموالدا styrelseledamöterna vara eniga om valet av VD. VD entledigas om så begärs av ena partens samtliga ledamöter.

Resonemanget bygger på att i ett delägt bolag, med bara två starka ägare, ska en nytillträdd VD ha fullt förtroende från styrelsen.

Finansiering

I nuvarande konsortialavtal framgår det att Staden har ställt en finansieringsram om drygt 2,7 miljarder till förfogande och idag är 1 667 mnkr ianspråktaga. Staden kan säga upp finansieringen tidigast fyra år efter tillträdesdagen, eller när man inte längre är aktieägare i Fortum Värme. Därutöver ska Fortum ensamt lämna sådan ytterligare finansiering, som kan komma att erfordras för att Fortum Värme ska kunna bedrivas i enlighet med gällande affärsplan och styrelsens beslut.

I samband med att nuvarande konsortialavtal upphör och teckningsoptionerna utnyttjas finns inget krav på varken Fortum eller Staden att finansiera Fortum Värme.

I det nya konsortialavtalet är parterna överens om att Fortum Värme ska självfinansieras genom egna vinstmedel eller genom egen upplåning. I den mån parterna beslutar att själva tillföra Bolaget finansiering ska parterna svara för sådant finansieringsbehov pro rata i förhållande till sin ägarandel. Finansiering ska ske på marknadsmässiga och lika villkor parterna emellan.

Parterna är inte heller skyldiga att tillskjuta kapital eller ställa realsäkerhet eller borgen.

Lojalitet

I det nuvarande konsortialavtalet ska tillkommande verksamheter och investeringar inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i första hand erbjudas Fortum Värme. Staden har dock rätt att i enstaka fall investera i alternativ värmeenergi av begränsad omfattning och för eget bruk.

I det nya konsortialavtalet tas bestämmelserna om lojalitet helt bort.

Överlåtelse av andel

Både i det nuvarande och i det nya konsortialavtalet innehar den kvarvarande parten förköpsrätt. Därutöver gäller hembudsskyldighet och lösningsrätt enligt bolagsordningen.

I och med avtalskonstruktionen uppnås en frihet för vardera parten att styra över sin ägarandel. Tredje part som förvärvar aktier i bolaget ska alltid hembjuda aktierna till den kvarvarande parten, i enlighet med hembudsklausulen i bolagsordningen, oavsett om bestämmelserna om förköpsrätt följts eller inte.

Avtalstid

Avtalstiden för det nuvarande konsortialavtalet sträcker sig fr.o.m. 2002 t.o.m. 2015. Det nya konsortialavtalet har en avtalstid på nio år, 1 januari 2016 – 31

december 2024. I det fall ingen av parterna sagt upp konsortialavtalet till upphörande senast 12 månader före avtalstidens utgång, förlängs konsortialavtalet med fyra år i taget.

Förslag till nytt ramavtal

Ramavtalet har som enda uppgift att reglera frågor som är nödvändiga för att det nya konsortialavtalet ska kunna träda ikraft.

Parterna och Fortum Värme åtar sig att vidta alla åtgärder, som krävs för att det nya konsortialavtalet ska träda ikraft på avsett sätt. Detta innefattar följande avtalade moment.

Ramavtalet innehåller en uppsägningsklausul, där Fortum säger upp det nuvarande konsortialavtalet till att upphöra den 31 december 2015.

Uppsägningen sker rent formellt när ramavtalet skrivs på.

Ramavtalet reglerar även Stadens utövande av teckningsoptioner under december 2015, i syfte att konvertera preferensaktier och uppnå lika ägande i stamaktier.

I samband med att Staden utövar sina teckningsoptioner under december 2015 ska även en bolagsstämma hållas, där en ny bolagsordning antas. Den nya bolagsordningen ska spegla den nya kapitalstrukturen, dvs. enbart stamaktier (inga preferensaktier eller teckningsoptioner).

Därefter ska Fortum Värme upprätta, underteckna och inge anmälan om registrering till Bolagsverket avseende de nya stamaktierna, omvandling av Stadens 990 preferensaktier till stamaktier och ny bolagsordning. Därefter har parterna lika många stamaktier vardera i bolaget, 9 010 st. Staden överlämnar existerande 990 preferensaktier (representerade av ett fysiskt aktiebrev) till Fortum Värme för makulering.

Fortum ersätter Staden för emissionslikviden, avseende de nya stamaktierna med 802 000 kr.

Därefter kan det nya konsortialavtalet träda ikraft den 1 januari 2016.

Förslag till ny bolagsordning

Ändringarna i den nya bolagsordningen jämfört den gamla har endast till syfte att ta bort sådana delar som reglerade den gamla kapitalstrukturen. Dvs. de delar som härrör till uppdelningen av stadens preferensaktier med 49,9 % av rösterna, 9,9 % av kapitalet och 50 % av vinstutdelningen. Den nya bolagsordningen medför att Staden och Fortum har 50 % vardera av såväl kapital som röster och utdelning. Därtill består den nya kapitalstrukturen av stamaktier.

I övrigt har inga större förändringar gjorts i bolagsordningen.

BEREDNING

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret menar att det nya konsortialavtalet bättre speglar ett jämbördigt ägarförhållande. Staden har i det nya konsortialavtalet förbättrat sin möjlighet till styrning och insyn i bolaget. Exempelvis via två nya utskott; ersättnings-utskottet och finansutskottet. Stadsledningskontoret anser att den föreslagna utökningen av bolagsstyrningen, där styrelsemedlemmar tillsammans med tjänstemän är delaktiga i utskottsarbetet, kan bidra till en ökad transparens. Därtill ges Staden en möjlighet att tidigt vara delaktig i Fortum Värmes beslutsprocesser. Det ger Stadens representanter möjligheten att systematiskt och på ett tidigt skede arbeta för att realisera stadens ägardirektiv för bolaget. Den nya bolagsstyrningen kommer dock att ställa högre krav på styrelsemedlemmarnas fackkompetens inom vissa områden.

I syfte att förbättra styrningen ytterligare av Fortum Värme anser stadsledningskontoret att bolaget bör överföras till Stockholms Stadshus AB. Idag är endast två bolag placerade direkt under staden. Övriga 17 bolag, som staden äger, återfinns i koncernen Stockholms Stadshus AB.

Genom en flytt av Fortum Värme koncentrerar Staden sitt ägande under Stockholm Stadshus AB. Stadsledningskontoret anser att det skulle bidra till en mer homogen styrning och förvaltning av Fortum Värme. Stadsledningskontoret avser att återkomma till kommunfullmäktige med ett förslag till beslut, om en flytt av Fortum Värme till Stockholms Stadshus AB.

En av de största frågorna i samband med omförhandlingen av konsortialavtalet har varit hur Fortum Värme ska finansieras. Parterna är överens om att bolaget ska självfinansieras genom egna vinstmedel eller genom egen upplåning.

Stadsledningskontoret har tillsammans med PwC analyserat de ekonomiska konsekvenserna i samband med att Fortum Värme självfinansieras. Bedömningen är att Fortum Värmes finansieringsbehov, utöver befintliga lån, är begränsade på lång sikt. Det innebär att Staden och Fortum, efter en i nuläget intensiv investeringsperiod, kan erhålla en god utdelning. Fortum Värmes motståndskraft mot sämre resultatnivåer och högre räntenivåer är god, vilket indikerar en relativt låg risknivå för långivare till Fortum Värme. Bedömningen är att Fortum Värme ska kunna erhålla en rating, som innebär att kostnaden för upplåning motsvarar dagens nivåer. Inriktningen är även att den praktiska hanteringen, i samband med att Fortum Värme självfinansieras, ska skötas av ägarnas befintliga treasuryfunktioner. Mot denna bakgrund åtar sig ägarna att, i god tid innan det befintliga konsortialavtalet upphör att gälla, förbereda och

genomföra de förändringar som krävs avseende finansieringen av Fortum Värmes verksamhet.

Sammantaget tillstyrker stadsledningskontoret förslaget, i sin helhet, till nytt ramavtal och konsortialavtal samt bolagsordning, avseende AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad ("Fortum Värme").

Ramavtalet och konsortialavtalet, som är sekretessbelagda, finns tillgängliga för kommunstyrelsens respektive kommunfullmäktiges ledamöter, hos Stockholm Stadshus AB, plan 3, Stadshuset.